

Μελέτη - Οφισιά κ. Ηλιά Μηπιτσάνη

Διηροστογράφου - Συγγραφέα κ.κ.
 Αρχιουπάτη εφ'αίσει εν Θερια, Καλαμαριάς,
 ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟΥ ΔΕΝΔΡΟΥ - ΕΚΤΑΧΜΩΝΙΣ
 ΤΗΣ ΠΟΙΗΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΥΛΙΑΣ (Σάββατο 15/8/2012)
 ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

Τα όσα προαναφέρθηκαν θα αρκούσαν για να πραγματοποιηθεί η σημερινή εκδήλωση. Ο Δήμος Μεσσήνης όμως είχε έναν ακόμη πιο σημαντικό λόγο για να την οργανώσει. Γιατί αποτελεί ουσιαστικά μια υπενθύμιση για την ιστορία της πόλης, με την οποία είναι στενά συνδεδεμένη η οικογένεια της κ. Δημουλά, πρώτης κόρης του Χρήστου Ράδου από του Κατσαρού και της Ελένης Καλαμαριώτη από το Νησί, όπως κρατάει η λαϊκή μνήμη την ιστορική ονομασία της πόλης που μετονομάστηκε τους νεώτερους χρόνους σε Μεσσήνη.

Η οικογένεια Καλαμαριώτη είναι από τις πρώτες που εμφανίζονται στο Νησί και ιστορείται δρώσα στην περιοχή από το 1699. Σε έγγραφο της ενετικής περιόδου ο Ιωάννης Καλαμαριώτης εμφανίζεται να αφιερώνει αμπέλι που βρισκόταν στις Κουμαριές, στη Μονή Βουλκάνου. Μόλις 13 χρόνια μετά την κατάληψη της περιοχής από τους Ενετούς, η οικογένεια Καλαμαριώτη διαθέτει σημαντική περιουσία και αρχίζει να παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην Πελοπόννησο καθώς το 18ο αιώνα ιστοριογραφείται ως μια από τις σημαντικότερες προυχοντικές. Εξέχουσα πολιτική προσωπικότητα κατά την προεπαναστατική περίοδο αναδεικνύεται ο Δημήτριος Καλαμαριώτης.

Συνδυάζοντας τις πηγές μπορούμε να πιθανολογήσουμε ότι είναι ο "νέος Έλληνας ευγενέστατος διοικητής του Νησίου" τον οποίο συνάντησε ο Γάλλος περιηγητής Σατωμπριάν που περνάει από το Νησί το 1805. Την ίδια περίοδο, το Μάρτιο του 1806, προσυπογράφει το κείμενο υποστήριξης του Ιωσήφ ως διαδόχου του παραιτηθέντος Επισκόπου Ανδρούσης Κωνσταντίου και διατηρεί ισχυρούς φιλικούς δεσμούς μαζί του. Ενα χρόνο αργότερα υπογράφει την αναφορά προκρίτων της Πελοποννήσου προς το Μέγα Ναπολέοντα "δια της οποίας ζητείτο η ενίσχυσις του αυτοκράτορος προς επανάστασιν των Ελλήνων της Πελοποννήσου". Και κατά τον Κανέλλο Δεληγιάννη είναι ένας εκ των εξεχόντων Ελλήνων και Τούρκων της Πελοποννήσου που ζητούν από το Ναπολέοντα να τους βοηθήσει "να εξουσιάσουν την Πελοπόννησο" έτσι ώστε να

ιδρυθεί κράτος όπου "να είναι ισότης εις τους Τούρκους και τους Χριστιανούς και να έχουν την διοίκησιν του τόπου αμοιβαίως εις όλους τους κλάδους της υπηρεσίας δύο οι χριστιανοί και εν οι Τούρκοι". Στις πρωτοβουλίες αυτές συμμετέχουν μεταξύ άλλων ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης και Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης.

Με δεδομένες αυτές τις ιστορικές πληροφορίες, εξηγείται γιατί από τον Παπαφλέσσα σε εμπιστευτική έκθεση το 1819 χαρακτηρίζεται ως "φυσικός ηγέτης της επαρχίας Νησίου" ο οποίος κατά τον Φιλήμονα μπορούσε να κινητοποιήσει 1.000 ενόπλους. Τον Ιούλιο του ίδιου χρόνου μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία κατά πάσα πιθανότητα από τον ίδιο τον Παπαφλέσσα. Με την έναρξη της επανάστασης ο Δημήτρης Καλαμαριώτης διορίστηκε συνδιοικητής της επαρχίας Νησίου μαζί με τον Γεώργιο Δαρειώτη και ακολούθησε πολιτική πορεία. Πήρε μέρος στις συσκέψεις της Πελοποννησιακής Γερουσίας από το Μάιο μέχρι τον Ιούνιο του 1821, αλλά και στην σύνταξη του "Οργανισμού της Πελοποννήσου". Όταν η επανάσταση κινδύνευσε με τον Κολοκοτρώνη "εκτός μάχης", τον Ιούλιο του 1822, πριν από τη μάχη στα Δερβενάκια, τον επισκέφθηκε στην Τρίπολη τριμελής αντιπροσωπεία της Γερουσίας στην οποία συμμετείχε και ο Καλαμαριώτης για να του μεταφέρουν την εκτίμηση ότι "η πατρίς κινδυνεύει τον έσχατον κίνδυνον και από σε περιμένει την σωτηρίαν της". Εκλέχθηκε ως αντιπρόσωπος της επαρχίας Νησίου στην Εθνοσυνέλευση του Αστρους το 1823 και πέθανε σε μικρή ηλικία το 1824 στο Ναύπλιο όπου και κηδεύτηκε.

Αδελφός του ο Κωνσταντίνος Καλαμαριώτης υπήρξε από τους ισχυρότερους προεστούς κατά την προεπαναστατική περίοδο και διετέλεσε επιστάτης της περιοχής. Μυήθηκε και αυτός στη Φιλική Εταιρεία και εργάστηκε για την προετοιμασία της επανάστασης συγκεντρώνοντας τρόφιμα και όπλα. Ηγήθηκε στρατιωτικού σώματος που στρατολογήθηκε από την οικογένεια Καλαμαριώτη και πήρε μέρος σε πολλές μάχες. Από τους πολιτικούς που είχαν απομονώσει τον Κολοκοτρώνη, σε απόφαση του βουλευτικού τον Ιούνιο του 1822 χαρακτηρίζεται ως "εκ των σημαντικών λοιπών της Πελοποννήσου" οι οποίοι διατάσσονται από το Βουλευτικό να συνεκστρατεύσουν με τον Παπαφλέσσα και άλλους επιφανείς σε όποια περιοχή διαταχθούν. Μετά την απελευθέρωση συναντάται δημογέροντας του Νησιού από το 1830 και για τα επόμενα χρόνια, ενώ από το

1838 μέχρι 1841 Δήμαρχος Παμίσου. Ένα χρόνο αργότερα εμφανίζεται ως επαρχιακός σύμβουλος Μεσσήνης και σε διάφορες δημόσιες θέσεις στη συνέχεια.

Εξαιρετικής μόρφωσης κατά το Μίμη Φερέτο, ο Παναγιώτης Καλαμαριώτης, γιός του πρόωρα θανόντος προκρίτου Δημήτρη Καλαμαριώτη, πολέμησε στο πλάι του θείου του Κωνσταντίνου Καλαμαριώτη με την έκρηξη της επανάστασης αλλά προσελήφθη ως ιδιαίτερος γραμματέας του Ιωσήφ Ανδρούσης το Μάρτιο του 1822. Διαδέχθηκε τον πατέρα του στην πολιτική και εκλέχθηκε παραστάτης της επαρχίας Νησιού το 1824, θέση στην οποία συναντάται μέχρι και το 1826. Πήρε μέρος ως εκπρόσωπος του Νησιού στην Γ' Εθνοσυνέλευση το 1826-27, την Δ' Εθνοσυνέλευση το 1829 και την Ε' Εθνοσυνέλευση του 1831. Εκλέχθηκε βουλευτής το 1844 και συμμετείχε στην εθνοσυνέλευση που ενέκρινε το πρώτο Σύνταγμα της Ελλάδας. Βουλευτής εκλέχθηκε ακόμη το 1861 και το 1865. Πέθανε το 1870 έχοντας στο μεταξύ χρηματίσει πρωτοδίκης και συμβολαιογράφος.

Η οικογένεια Καλαμαριώτη με διάφορα πρόσωπα έπαιξε σημαντικό ρόλο στην οικονομική και κοινωνική ζωή του Νησιού μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα όταν σταδιακά οι νεώτερες γενιές απομακρύνθηκαν από τη Μεσσήνη. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι στα Γενικά Αρχεία του Κράτους στην Καλαμάτα υπάρχουν τα αρχεία τριών συμβολαιογράφων της οικογένειας: Του Παναγιώτη Καλαμαριώτη που προαναφέρθηκε και καλύπτει την περίοδο από το 1859 μέχρι το 1870. Του Πάικου Καλαμαριώτη που αναφέρεται στην περίοδο από το 1885 μέχρι το 1910. Και του Κωνσταντίνου Καλαμαριώτη για την περίοδο 1910-1921.

Την περίοδο του μεσοπολέμου ολοκληρώνεται και η παρουσία της οικογένειας Καλαμαριώτη στο Νησί. Πρόκειται για μια εξέλιξη που αποτυπώνει τις βαθιές αλλαγές που έχουν συντελεστεί πλέον στην ελληνική κοινωνία καθώς βαθιάει ο αστικός μετασχηματισμός που φέρνει καινούργια κοινωνική διαστρωμάτωση και συγκέντρωση του πληθυσμού σε μεγαλύτερα οικιστικά κέντρα.

Αγαπητή κ. Δημουλά, ο ιστορικός ρόλος της οικογένειας Καλαμαριώτης δεν ήταν ούτε φαντασίωση, ούτε και μεγαλομανής αναφορά της μητέρας σας αλλά μια πραγματικότητα της οποίας τα ίχνη είχαν χαθεί στη λήθη του χρόνου και την απουσία ιστορικής έρευνας. Δεν διεκδικούμε τα

εύρετρα γιατί η αποκάλυψη των ιχνών αυτών έγινε εκτός σχεδίου και στο πλαίσιο μιας προσπάθειας ιστορικής αυτογνωσίας για τα πρόσωπα και τις καταστάσεις που σημάδεψαν την ιστορία του γεννέθλιου τόπου. Είναι και η στοιχειώδης υποχρέωση όλων εκείνων που έχουν αναφορά σε αυτό τον τόπο, είτε επέλεξαν να ζουν και να δημιουργούν σε αυτόν, είτε βρέθηκαν για διάφορους λόγους μακρύτερα. Σας ευχαριστούμε για την τιμή που κάνετε στην πόλη που μεγαλώσαμε και αγαπήσαμε και πολύ περισσότερο για την προσφορά σας στα ελληνικά γράμματα.